

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului.

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:

Pe un an	18 Lei
Pe jumătate de an	9 "
Pe un pătrar de an	4 1/3 "
Un număr	35 bani

Manuscrisurile, cărțile, revistele, publicațiile periodice sau ziarele cari au schimbul cu „FOAIA DIECEZANĂ”, se trimit pe adresa: V. LOICHÎȚA, redactor în Caransebeș, iar banii de prenumărațiune și inserțiuni: administrațiunii „Tipografia și Librăria diecezană” în Caransebeș (Județul Caraș Severin), Telefon Nr. 30. Manuscrisurile nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficiale, concursuri, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 10 Lei, până la 200 de cuvinte 15 Lei, de aci în sus 20 Lei

Sinodul eparhial

al diecezei ortodoxe române a Caransebeșului, periodul XIX sesiunea I, convocat la Caransebeș pe Dumineca Tomei, 25 Aprilie (8 Maiu) 1921.

ȘEDINȚA V

ținută Marți în 27 Aprilie 1921 la orele 11 a. m.

Președinte: Prea S. Sa Dl Episcop diecezan **Dr. Iosif Traian Badescu.**

Notar: **Ioan Geția.**

39. Se dă cetire protocolului ședinței a III-a și se verifică.

40. Se cetește protocolul ședinței a IV-a, și se verifică.

41. Se prezintă:

a) rugarea deputatului Sebastian Olariu prin care cere concediu pe întreaga durată a sesiunii prezente.

b) rugarea deputatului Virgil Nemoian prin care cere concediu pentru restul sesiunii prezente.

Concediile cerute se acorda.

42. Înainte de a intra în ordinea zilei deputatul Dr. Cornel Cornean propune ca pentru ședința proximă să se ia ca primul obiect din ordinea de zi reconstituirea Consistorului diecezan și în scopul acesta propune iar sinodul eparhial alege o comisiune candidatoare constatatoare din deputații:

Președinte: Înalt Prea Cuv. Sa Dl arhimandrit și vicariu episcopesc Filaret Musta, iar ca membrii: Dr. George Popoviciu, Traian Oprea, Sabin Evuțian, Dr. Mihail Grosșian, Dr. Petru Cornean, Dr. George Lăbontiu, Dr. Vasile Loichîța și Ilie Orzescu.

43. Deputatul Dr. Dimitrie Cioloca ia cuvânt la Regulament cerând îndrumarea la ordine a deputatului Ioan Geția pentru o expresiune nepotrivită ce ar fi rostit-o la sfârșitul ședinței premergătoare.

Dupăce vorbește deputatul Dr. Vasile Loichîța, Prea Sfinția Sa Domnul episcop enunță că

fiind expresiunea de ordin privat pe carea nici n'a auzit-o nu poate forma obiect de discuțiune.

Deputatul Dr. Dimitrie Cioloca declara că nu ia la cunoștință răspunsul.

44. Deputatul Dr. Ioan Sirbu cerând cuvântul face următoarea propunere cu privire la dotațiunea preoților din Granița.

„Având în vedere venitele neînjustițioare ale preoției noastre în genere, având în vedere greutatea traiului în ziua de astăzi;

având în vedere că în proiectul de salarizare uniformă a preoților pregătit de Ministrul Cultelor, se prevede scăderea dotațiunei de stat cu sumele ce primește preotul fix din parohie, cari au fost declarate la Ministerul unguresc cu ocaziunea stabilirii congruei;

având în vedere că preoții din fosta graniță militară în cele mai multe comune — cel puțin în protopopiatul Mehadiiei așa este — primesc, ca o rămășiță dintr'alte timpuri drept rescumpărare nu numai birul ce se dă în cealaltă parte a diecezei ci și pentru taxele stolare dela înmormântări și botezuri o leafă ridicută de 100—400 lei anual;

având în vedere conservatismul poporului nostru în a păstra formele de plată existente, ori cât de nedrepte și umilitoare ar fi ele;

având în vedere că nici sumele ce au fost în coroane poporul nu vrea să le dea în Lei, ci în valoarea de 2 coroane = 1 Leu, cum au fost schimbate;

având în vedere greutatea ce întâmpină episcopii la încasări,

am onoare a propune în înțelegere cu preoții din cercul meu electoral, și rog Venerabilul Sinod să decidă următoarele:

1. Leafele existente în majoritatea parohiilor din „Granița” ca răscumpărare pentru bir și pentru taxele stolare dela înmormântări și botezuri vor servi de aci înainte numai pentru răscumpărarea birului;

2. Dela înmormântări și botezuri, eventual și dela alte slujbe ce ar fi fost socotite în leafă, preoților li se recunoaște dreptul de a încasa taxele stolare potrivit referințelor vieții din ziua de astăzi;

3. Epitropiile își vor preda în fiecare an dela început, prin prezidentul comitetului, sau prin oficiul parohial, oficiilor comunale repartițiile pentru încasarea taxelor culturii, din cari se plătesc leafele preoților și competențele diecezane.

4. Venerabilul Consistor va întreveni de nou la autoritatea supremă administrativă a județului pentru a îndruma oficiile încasatoare de dări în comune, adică secretariatele cercuale și comunale de a încasa și repartițiile bisericești.

După aceasta cere cu propunerea să se deie comisiunii bisericești. Înalt Prea Cuvioșia Sa Domnul arhi-

mandrit și vicariu episcopesc Filaret Musta e de părerea ca propunerea să se transpună Consistorului diecezan spre competență rezolvire. Sinodul decide:

Se transpune Consistorului diecezan spre competență rezolvire.

45. Deputatul Iancu Conciatu cere actele Bibliotecii diecezane.

Prea Sfinția Sa declară că se trece la ordinea zilei.

46. Referentul comisiei verificatoare Dr. George Lăbunțiu referă actul electoral din cercul XVIII Medadia, atacat prin protest și face următoarea propunere:

„Pentru constatarea adevărului în cauza protocoalelor dificultate din: Petnic, Lapușnicel și Globureu, să se esmită un comisar consistorial, iar până la efectuarea cercetării alegerea să se țină în șuspens.”

Contra acestei propuneri a comisiei verificatoare vorbește Înalț Prea Cuviosia Sa Domnul arhimandrit și vicariu episcopesc Filaret Musta, propunând, că deoarece protocoalele au fost pe drept respinse din partea comisarului consistorial, alegerea deputaților Dr. Valeriu Brașiște și Dr. Virgil Nemoian să se verifice.

Prea Sfinția Sa Domnul Episcop lămurește că la tot cazul trebuie să se observe prescripțiile regulamentare.

După acestea trecându-se la votare și fiind majoritatea voturilor pentru validitate,

actul electoral din cercul electoral XVIII Mehadia se verifică.

47. Referentul comisiei școlare Ilie Orzescu referă asupra raportului Consistorului diecezan ca senat școlar ddto 21 Aprilie (7 Maiu) 1921, Nr. 1658 Șc. ex 1921, pe anul 1919/20 care se ceteste în întregime.

Referentul arătând că biserica are dreptul istoric și moral de a susține școalele, espune și interesul mai înalt ce-l are statul în educația națională uniformă a viitorilor bărbați ai săi accentuiază îndeosebi dreptul fiecărei instituțiuni de a-și susține școalele.

Considerând însă că nu fiecare din aceste instituțiuni și în cazul special biserica noastră este în stare să susțină materialicește școalele sale, prezintă următoarea propunerea comisiei:

1. Raportul Consistorului diecezan ca senat școlar pe anul 1919/20 se ia la cunoștință atât în general cât și în special pe lângă următoarele cereri:

a) În chestia statificării școalelor noastre confesionale, Sinodul invită Consistorul diecezan să intervină cu energie la forurile competente pentru păstrarea și pe mai departe a caracterului confesional al școalelor noastre de toată categoria, dar în legătură strânsă cu acest postulat Consistorul diecezan să ia toate dispozițiile necesare ca învățătorii dela școalele noastre confesionale să primească necondiționat leafa egală cu a colegilor lor dela școalele de stat și ca școalele confesionale să fie ajustate cu toate utenziile amăsurat școalelor de stat.

b) Pentru asigurarea unui control sistematic și exercitat de bărbați de școală competenți se însărcinează Consistorul diecezan să se îndeplinească fără amânare postul de revizor școlar a cărui dotație de data aceasta în urma ajutorului primit dela stat nu mai întâmpină nici o greutate amăsurat concluzului Nr 52 din 1912 și 65 din 1920.

c) Consistorul diecezan să facă tot ce îi stă în putință ca școala normală să nu se reducă dela 8 clase la 6, căci organizația de azi a școalei normale corespunde

mai bine menirei sale, de a pregăti învățători cu cunoștințe pedagogice temeinice.

d) Consistorul diecezan se invită ca să adapteze Internatul școalei noastre normale conform recerințelor de azi, căci în starea lui actuală nu corespunde nici ce privește condițiile igienice cât și cele pedagogice.

e) Consistorul diecezan să grijească ca în comunele unde avem grădini școlare acelea să fie aduse în situația de a putea corespunde cât mai mult menirei lor.

f) Să se intervină din nou la înalțul Guvern ca pe viitor să nu se mai numească învățători dela școalele confesionale fără prealabila consultare a autorităților noastre bisericești, iar transformarea să se facă în vacanța cea mare ca învățământul să nu fie tulburat în decursul anului.

g) Pe viitor să se arate în raportul general al senatului pe lângă starea actuală a învățământului și planurile pentru eventualele îmbunătățiri în învățământ precum și mijloacele prin cari aceste îmbunătățiri se pot nfăptui.

Consistorul diecezan se invită a înainta imediat împreună cu un memoriu concluzul luat în cauza școalelor confesionale Prea Veneratului Consistor mitropolitan cu propunerea, ca Congresul național bisericesc să fie imediat convocat pentru a pertracta această chestiune. Prea Ven. Consistor mitropolitan să fie invitat a esmite o delegațiune dintre fruntașii școalelor noastre, ca să pertracteze această cauză cu Ministrul Instrucțiunii publice din București, căreia până la începerea anului școlar 1921/22 necondiționat să-i dea soluția potrivită.”

Deputatul Dr. Mihai Grosșian observă că o parte a Românilor din eparhie nu sunt sub dominațiunea străină ci sub „ocupatiunea militară”; tot asemenea că nu este vorba de ameliorarea stării acestora ci de „normalizarea” vieții lor, cerând întrebuintarea acestor cuvinte în actele oficioase.

Fiind timpul înaintat discuția asupra raportului senatului școlar se amână pe proxima ședină care se fixează pe azi la ora 5 p. m.

Episcopul diecezan:

Dr. Iosif Tr. Badescu

Joan Gețla

notar.

Gânduri cu prilejul deschiderei conferinței învățătoresți din județul nostru.

În istoria trecutului cultural al Românilor din țerile desrobite în minunatul an 1919 al mântuirii noastre, importantul rol pentru crearea intelectualității noastre române l-au avut de sigur puțina brumă de școli medii (licee, gimnazii) românești ce le aveam în unele locuri — câștigate cu mari eforturi și uriașe lupte național-culturale dela ceice ne țineau frâul în cap — iar în altele, unde sub nici un raport, pentru îndelungată vreme ori nicicând românimea nu le-a putut câștiga, ne-am mulțămît măcar și numai cu dreptul de a ni-se încuviința, ca la acele licee străine, unde ai noștri făceau câteodată și ma-

roritatea din totalitatea școlărilor, instrucția legii românești, a limbii și literaturii naționale să ni-o facem în limba dulce a mamelor noastre.

Pentru cultura neamului nostru dela țară, din care toți surtucarii cărturari și necărturari am odrăslit, în aceleași țeri, totul ce s'a făcut, din a noastră jertfă și din a noastră prisosință sufletească și materială s'a împlinit.

Tendința pe toată postata a fost desnaționalizarea noastră!

În Basarabia, pe față, și deschis cu completa rusificare a sufletului românesc prin biserică și școală, încât conservarea ființei noastre de buni și blajini moldoveni, cu credința în dănuirea acestui neam, s'a mai putut îndeplini, în leagă-nul nostru, la pieptul cald al mamelor noastre, la brațele părinților noștri, la sfânta și cucernica vatră a casei și a familiei românești.

În Bucovina se îndeplinea aceeaș operă pe sub ascuns, potolit și învăluit cu tendinți îmbrobodite și nelămurite, dar potrivit cu înalta și stupida politică putredă de stat a beamterilor austrieci. Acolo școlăle noastre primare și de alte categorii, — hrănite și susținute toate din daniile de zestre ale voevozilor și vlădicilor noștri pentru frumoasele lor locuri de închinare și de odihnă din cuprinsul mănăstirilor din vremuri de glorie, dar și de durere și pietate, așezate la poalele munților acoperiți cu molizi și cu dulce miros de rășină ori, în mijlocul poienitelor din capul munților cu luminișuri veșnic albăstrie și cu un grăbit și melancolic gălgăit de ape, cari danii dela hoția anului 1777. înainte se numiau „gr. or. Religionsfond“, — ca și aceleași instituții ale unui alt neam de boici, mazuri desculți și flămânzi, numiți ruteni, ce năvălea ca lăcustele din Galiția dela 1778 încoaci sub ocrotitoarea aripă a noilor stăpâni, pentru stărpirea noastră lentă, intimidarea și proiectata dar neizbutita noastră gătuire politică de mai târziu din jumătatea a doua a veacului al XIX-lea, — nu se încuviințau, nici se făceau de dragul luminării și înaintării noastre în binele cultural, ci din rivalitate politică față de vecinii stăpâni moldoveni de mai nainte, — căroră ca și întregii diplomații europene trebuia să li-se arate sub orice chip superioritatea culturii noilor stăpâni, justificând prin aceasta înaintea aceleiași lumi diplomatice și trebuința jafului diplomatic, mișelesc, ce s'a săvârșit la a 1777, de a răpi, tâlhărește, cea mai scumpă piatră din coroana Marelui și Sfântului dela Putna, cel mai măreț și mai istoric pământ din Moldova nord-vestică, plin de pioasă mărire românească în lumina marilor fapte petrecute pe el, botezat de acum Bucovina, noi îi ziceam pe vremuri: „jălită Bucovină“, nu ca Alexandri: „Bucovină, veselă grădină...“

— și de ochii lumii, căreia să i-se arate că nicăiri naționalitățile nu se bucură de atâtea drepturi și libertăți, de atâta sprijin de stat ca în acea vicleană, veche hurubă ce se zicea Austria, sortită de mult, măcinându-se zilnic în pilastrii ei, peirii!

În pământurile noastre desrobite, în Maramureș, Bihor cu părțile ungurene, Bănat și Ardeal drumul iobăgiei pentru cultura sufletului românesc ne este cunoscut tuturoră din intuiție; elementele culturii ni-le dădeau școlile sătești-comunale, susținute cu cheltuiala comunii, în fealitate însă din sudoarea alor noștri, cu caracter mai mult sau mai puțin de stat, deci pepiniere de maghiarizare, și modesta dar noaună atât de scumpa școală confesională, susținută exclusiv din avere națională, cu grele sacrificii și lupte, în ciuda tuturor șicanelor celor atotputernici de ale închide cu orice preț pe tema înzestrării lor defectuoase din punct de vedere pedagogic care, sub adăpostul crucii românești, pe lângă carte românească ne-a mai învățat dragoste de neam, de lege și glie strămoșească și, încă ceva de nespus preț, de a fi viguroși și dârji întru apărarea existenței noastre naționale!

Deci, înc'odată, scopul tuturoră a fost desființarea sănătății sufletului românesc pe toată linia!

Și, că ea nu s'a putut infăptui cătuși de puțin, este de a se mulțami vitalității și uriașei puteri de rezistență a neamului nostru pregătit în amândouă aceste atribuții ale sufletului său, prin **înfrățita muncă a preotului și învățătorului** satului românesc.

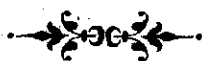
Generația intelectualității noastre de dincoaci de munți, care trece azi pragul bărbăției, știe prea bine că înjăia binecuvântare a luminii cărții românești, a primit-o dela această înfrățită operă a conducătorilor noștri dela sate...

Această operă ni-a păstrat sufletul pentru ziua dreptății istorice. Trăim încă în bucuria marelui praznic al învierii și întregirii noastre naționale. Dar, pare-ni-se că această bucurie ni-a păstrat totuși în cântecul ei și simțul răspunderii și al grijii pentru stavilirea deraierii și mai adânci a sufletelor concrezute prin însăși chemarea noastră, apostolatului nostru divin și național. Maladia și inveninarea bunelor noastre moravuri prin doctrine mincinoase și diametral opuse și cu desăvârșire străine și dușmănoase aspirațiunilor de veacuri ale neamului, prin războiul mondial, frământă stăruitor rândurile noastre sătești...

Opera de consolidare și patriotică luptă pentru regenerarea și aducerea prin regimul iubirii evanghelice și al muncii cu spor la strămoșeasca matcă a bunei orândueli și bunei cinstiri a acestor moravuri descompuse, agitate și

amenințătoare prin veninul ce l-a umflat — re-vine abia acum în plină măsură *bisericii și școlii neamului nostru* de oriunde.

Aceste gânduri ne pasc cu prilejul deschiderii conferințelor învățătorilor noștri. VI.

La ziua eroilor.

E o zi frumoasă de Mai. Soarele stă sus pe cer și cu mândrie privește pare-că la praznicul mare și sfânt al tuturor Românilor.

E ziua cea mare de înălțare, ziua *eroilor*! E ziua aducerii aminte de acei iubiți fii ai neamului nostru, cari s'au săvârșit din această lume că niște adevărați mucenici, străpunși de săgeata cruntă a înfricoșatului război, care a aruncat vâlul său negru asupra întregii lumi.

Amintirea dureroasă, sfârșitul jalnic și trist al celor 900 mii de Români, al căror nume săpat e cu litere de aur în cartea neamului și în istoria lumii, face să ni-se înecă inimile în lacrimile durerii! Căci, ne putem oare închipui pentru un neam ca neamul românesc o durere, o pierdere mai mare, când 800 mii de vieți tinere să fie jertfite și smulse dela sânul cald al mamei? Ce inimă nu sângerează, ce suflet nu se înduioșează, când știe, că nenumerate floricele smulse au fost de furtună năprasnică a războiului, din grădina atât de împodobită a neamului nostru? . . . Câte suspinuri, câte lacrimi n'au curs după acești mucenici, cari au apus cu credința în izbândă neamului și a țării preamărire! . . . Dar, nepătrunse sunt de mintea omenească caile și rânduelile provedinței divine!

După zilele grele și de grea cercare pentru neamul nostru; după sfâșietoarele scene, cari s'au petrecut sub ochii noștri, iată și ziua Învierii neamului românesc! Iată și ziua aceea mare a re-deșteptării noastre, când „am dat mână cu mână cei cu inimă română“, după zisa poetului. Din depărtare se ivesc sfios zorile unor vremuri mai limpezi, unor zile mai fericite pentru neamul nostru. Și ele se deslușesc tot mai lămurit, tot mai curat, cu cât dorobanțul urcă tot mai mult pe crestele falnicilor Carpați, venind spre noi, — îmbrăcând în mantaua lor de purpură tot cuprinsul, hărăzit neamului românesc dela zămislirea lui. Și în lumina, ce tot mai mult izvoarește, se deosebește clar o aureolă, care cuprinde tot ce neamul a avut mai ales, în frunte-cu viteazul și *Marele Căpitan Ferdinand I.* Avântul și bărbăția, cu care s'a pornit spre noi oastea vitează; jertfa cea mare de sânge a tuturor fiilor neamului nostru, cari au înfruntat urgia dușmanului cutropitor și cari au scris cu litere neperitoare, că „*pe aici nu se trece*“, au făcut ca rugămintea din urmă a neamului românesc să fie ascultată de Celce toate le susține. Sămânța-mândriei noastre naționale, a dragostii de frate,

a început să incolțească; iar pe mormintele miilor de eroi să răsară florile libertății, cari au umplut de dulci mireme întreg pământul „dela Nistru pân'la Tisa, din Hotin și pân'la mare“.

Astfel martirii neamului au adevărit cu prisosință strigătul poetului re-deșteptării noastre A. Mureșan, care într'un elan de însuflețire invoacă umbra marilor figuri istorice: „*Privoiți mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine, Româna națiune, ai voștri strănepoți*“ . . . Da, cu tot dreptul „ai voștri strănepoți“! Căci vrednici s'au arătat de vitejia și virtuțile voastre toți fiii neamului românesc, cari au contribuit la împlinirea visului, de al cărui dor au murit și părinții și moșii și strămoșii noștri. Gloria neamului nostru, concepută de vitejii domni de odinioară ai țărilor române, și-a aflat intruparea prin vitejia dorobanțului, condus la învingere cu atâta credință și nădejde de Marele Căpitan, M. S. Regele nostru; precum și prin sacrificiul miilor de frați Români, cari dorm liniștiți sub glia rece, țesând poate și acum la visul de aur al neamului, realizat în toată a sa splendoare. Și precum Golgota suferințelor a adus mântuirea neamului omenesc precum și învierea lui, tot astfel și martiriul sutelor de mii al fiilor neamului românesc a adus mântuirea și învierea lui. Acest martiriu a rupt pentru totdeauna lanțurile robiei noastre de veacuri și a aprins totodată făclia dragostii de neam și țară, ridicând în inimile noastre altarul sfânt al libertății și mândriei noastre naționale; căci mândri trebuie să fim astăzi, când cu poetul putem cânta: „Astăzi, fraților Români, ne vedem și noi stăpâni, pe-ale noastre vechi moșii. . .“

Çuvine-se deci a ne îmbrăca în ziua aceasta sfântă în haina pietății, sărbătorind creștinește și cu demnitate amintirea scumpilor noștri eroi; și a ne descoperi capul, cu smerenie rugându-ne înaintea mormintelor sfinte ale acestor mucenici ai neamului românesc, cari prin credința, entuziasmul și vitejia lor au făcut să apună steaua trușiei dușmanilor seculari și să răsară soarele libertății — gloria și mărirea neamului nostru românesc. —

Preotul N. Chicomban.

Correspondență din Sasca-montană.

Preotul Ioan Murgu a lansat următorul apel:

„Cătră tot sufletul creștinesc din continentul luminii, al înaintării și al culturii din America!

Războiul mondial din Europa a secerat multe vieți omenești astfel, că ne-a lăsat în mare jale și pe noi, Români din Sasca-montană. Ni-s'au luat și clopotele din turnul bisericii, cari optzeci de ani i-au chemat la rugăciune pe străbunii noștri și au plâns după cei morți! Mă adresez cătră voi, americani luminați, prin bunul nostru și al vostru creștin Ștefan Manescu, ca să vă îndurați de biserica noastră românească din Sasca-montană și să binevoiți a colecta o sumă oarecare, pentru procurarea unui clopot pe seama bisericii noastre, iar bunul Dumnezeu să vă respâlătească din darurile sale cerești și pământești facerea de bine!“

Acest apel a avut răsunet în inimile bune ale fraților americani, deoarece au adunat suma de 14.000 Lei.

În urma acestui gest frumos, bufenii noștri încă au colectat o sumă de zece mii Lei și așa se împlinește dorința generală a credincioșilor, căci prin intervenirea domnului procuror general *Dr. Mihai Gropșean* din Timișoara, fiu al comunității noastre, s'a comandat clopotul dorit dela firma Novotny din Timișoara, în greutate de 325 kgr. și cu prețul de 28.000 Lei.

Acest clopot va avea următoarea inscripție: „Acesta este cel dintâi clopot, care după terminarea războiului mondial Vă chiamă să Vă rugați Atotputernicului Dumnezeu și să munciți pentru binele țării și al Vostru. Donat în anul Domnului 1921 de către bufenii din Sasca-montană și frații lor emigrați la America!”

În numele întregii comunități bisericesti ortodoxe române din Sasca-montană subsemnații exprimăm și pe calea aceasta mulțămirea tuturor donatorilor marinoși din America.

În special se aduce mulțămirea inimosului domn *Tănăsie Sanitschi* președintele societății de cultură „Adevărul” din America, care ca creștin adevărat a dat tot concursul moral și material cu ocaziunea colectei. Prin fapta aceasta creștinească a binemeritat de stima americanilor și e fala consătenilor din locul său natal Timiș-Butin din Bănat.

Mulțămirea aducem consătenilor noștri *Stefan Mănescu*, mare proprietar în South Bethlehem din America de nord, care a trimis 14.000 Lei adunați în America și a știut să se însuflească pentru o cauză atât de nobilă.

Tot așa vrednic de laudă s'a arătat consăteanul nostru *George Dăneț* din Detroit, care a contribuit la colectă. Comitetul parohial al bisericii ort. române din Sasca-montană, în vederea acestui gest atât de frumos s'a aflat îndemnat să eternizeze această binefacere vrednică de imitat de toată suflarea românească și în ședința sa ținută a treia zi de Crăciun 1920 a adus următorul decis:

„Președintele *Dr. Ilie Gropșian* cetește în întregime raportul consăteanului nostru *Stefan Mănescu*, publicat în foaia „America” din Cleveland Ohio ddo 2 Octombrie 1920 precum și apelul preotului *Ioan Murgu* adresat fraților emigrați la America, referitor la colecta pe seama procurării unui clopot la biserica noastră ort. rom. din Sasca-montană și comunică cu mândrie, că frații noștri emigrați la America au dat dovadă strălucită despre simțul de jertfă creștinesc, colectând suma de 14.000 Lei adică patrusprezece mii Lei.

Comitetul parohial cu plăcere ia act despre acest gest frumos al fraților americani și cu mângâiere constată, că ei n'au dat uitării biserica lor, în carea au primit sfântul botez, în carea an primit ei și părinții lor binecuvântarea cerească a căsătoriei lor și în carea au făcut calea cea de pe urmă părinții și străbunii lor morți.

Ei și-au adus aminte de biserica lor dreptmăritoare, ca de o mamă bună, carea ni-a conservat neamul și legea în toată vremea, carea prin clopotele ei au chemat la rugăciune 80 de ani pe străbunii noștri și cu glasul lor plângător i-au petrecut la groapă. Ei, frații americani, au știut să aprecieze durerea noastră, când în decursul războiului mondial am perdut pe mulți iubii de ai noștri, ba ni-s'au răpit și cele patru clopote din turnul bisericii noastre. Ca buni creștini și milostivi față de mama biserica noastră și față de noi, frații lor, au dat dovadă strălucită, au ascultat de glasul păstorului sufletească al lor, au înțeles glasul inimii lor de frate și într'un elan de însuflețire curată au colectat suma fru-

moasă de 280 dolari în scopul procurării unui clopot pentru biserica noastră ort. rom. din Sasca-montană.

Comitetul parohial se află deci îndemnat a vota mulțămirea protocolară fraților americani pentru această binefacere, cu totalitatea voturilor membrilor și în fața unui public mare prezent decide, să se dea mulțămirea donatorilor pe calea publicității și spre eternizarea memoriei donatorilor să se publice cu numele fiecare donator.

Iată așadar și numele americanilor: *Stefan Mănescu* 10 dolari, *Gizela Mănescu* 10 dolari, *Arsenie Ungurean* 5 dolari, *Elena Ungurean* 6 dolari, *Emil Ungurean* 5 dolari, *Simion Ungurean* 5 dolari, *Carol Ungurean* 5 dolari, *Costică Ungurean* 10 dolari, *Antonie Ungurean* 10 dolari, *Ioan Popescu* 10 dolari, *Carol Lang* 10 dolari, *Simion Croitoriu* 10 dolari, *Constantin Croitoriu* 10 dolari, *Ioan Turburean* 5 dolari, *George Stolojan* 15 dolari, *George Dăneț* 15 dolari, *Nicolae Mănescu* 5 dolari, *Francisc Moos* 2 dolari, *Șandor Poienariu* 15 dolari, *Simion Poenariu* 10 dolari, *Mateiu Poenariu* 10 dolari, *Elena Covrig* 5 dolari, *Roza Rotariu* 10 dolari. — Apoi cei din diferite comune din Bănat emigrați în America: *Ioan Netu* din Chișineu jud. Arad 5 dolari, *Tănăsie Sanitchy* Timiș Butin 2 dolari, *Vasilie Barna Socodor* jud. Arad 2 dolari, *Ioan Mihalca Șimand* jud. Arad 2 dolari, *Petru Stan* din Maramureș 2-50 dolari, *Ilie Vermeșan Folea* jud. Timișoara 2 dolari, *Nicolae Vermeșan Bethlehem Pensylv* 1 dolar, *Carolina Stefania Vermeșan Bethlehem Pensylv* 1 dolar, *Petru Dan Folea* jud. Timișoara 2 dolari, *Simion Pavel Folea* jud. Timișoara 1 dolar, *Trifu Muntean Timiș Butin* 2 dolari, *George Pescari* Cianadul mare Torontal 1 dolar, *George Savu Toracul* mare Torontal 1 dolar, *Ioan Mierică Borșneul* mare Treiscaune 1 dolar, *Ioan Buna Reșița montană* 2 dolari, *Damaschin Miloia Fizeș* 2 dolari, *Meilă Geza Fizeș* 1 dolar, *N. N. Trenton N. I.* 2 dolari, *George Cheva Mircovaț Caraș-Severin* 1 dolar, *Maria Bordincă Bocșa montană* 2 dolari, *Mihai Crețu Ciclova montană* 3 dolari, *Ioan Crețu Ciclova montană* 2 dolari, *Pavel Izvernicean Ciclova montană* 5 dolari, *Ioan Partoșan Oravița-Montană* 2 dolari, *George Oprîș Bungard* jud. Sibiu 5 dolari, *George Timișan Moldova nouă* 5 dolari, *Petru Tirziu Fibiș* jud. Timișoara 5 dolari, *Ioan Boldea Cioara de jos* jud. Alba infer. 5 dolari, *George Petrovič Sidanovița* jud. Timișoara 2 dolari, *Rozalia Chirila Slatina* 1 dolar, *D. B. Csentericy Dunaföldvaf* jud. Tolna 1 dolar, *Andrei Harciac* jud. Șaros 1 dolar, *Oscar Fella Bavaria* 1 dolar, *Andrei Filka Udvarsalaș* 1 dolar.

Fie cu toții binecuvântați de Dumnezeu.!

Sasca montană, la sârbătoarea Buneivestiri 25 Martie 1921.

Ioan Murgu paroh ortodox român, *Dr. Ilie Gropșian* șef judecător de ocol, președinte al comitetului parohial, *Constantin Dăneț*, directorul școlii primare, membru de comitet parohial, *Ion Cristoiu* episcop primar, *George Petru* primarul comunei, membru al comitetului parohial.

Ș T I R I

Darul Maj. Sale Regelui. Majestatea Sa prea bunul nostru Rege Ferdinand I, ca un semn de cinstire al Majestații Sale pentru eroul național *Tudor Vladimirescu*, care și-a dat viața pentru neamul său, dăruiește Academiei Române suma de 10.000 Lei spre a servi ca

premiu pentru cea mai bună lucrare asupra vieții și faptelor lui Tudor, precum și asupra stării culturale și sociale din timpul său. Scrisoarea prin care Majestatea Sa a trimis părintescul Său dar, a fost citită în ședința plenară a Academiei dela 15 Mai st. v. a. c.

Decorarea scumpei noastre Regine. Cu prilejul decorării Capitalei noastre generalul italian Badoglio a adus Majestații Sale Reginei noastre, din partea Regelui Italiei, medalia de argint a „*Virtuții Militare*” italiene, distincțiune care nu s'a acordat până acum decât combatanților de pe front. Decretul, care desorează cu medalia bravilor pentru întâia oară o femeie, pe Regina și duiosa Mamă a tuturor Românilor, căreia neamul românesc desrobit îi datorește nelimitată iubire și recunoștința, sună astfel: „*Strălucitoarea figură de femeie în timpul războiului cel mare, într-o minunată întrecere cu viteazul ei popor, a înfruntat cu suflet nebiriul cele mai grele sacrificii și a adus combatanților aflați în luptă și răniților îndurerăți, îmbărbălarea și alinarea plină de dragoste a cuvântului Său și a acțiunii Sale ca Suverană și infirmieră*”.

Parastas pentru I. C. Brătianu. Duminecă în 16 Mai a. c. în cursul s. Liturgii s'a servit în catedrala noastră parastas pentru odihna sufletului marelui bărbat de stat român, fericitul întru Domnul *Ion C. Brătianu*. Parastasul l-a servit P. O. D. protopresbiter Spiridon Șandru, cu asistența presbiterilor Gh. Noaghea și Virgil Musta. Responsoriile le-a cântat Reuniunea de cântări din loc sub conducerea profesorului P. Bancea.

Fondul bisericesc bucovinean. Din „*Monitorul Oficial*”: Averele fondului bisericesc ortodox român din Bucovina, până la votarea legii de unificare bisericească, întră în administrarea bisericii din Bucovina, și anume a mitropolitului, împreună cu consistorul arhiepiscopal, care îl vor administra printr-o delegațiune permanentă a congresului bisericesc având ca instanță supremă congresul. Statul își rezervă dreptul de a exercita controlul său legal prin un reprezentant permanent al ministerului cultelor, în delegațiunea permanentă a congresului.

Cununie. Duminecă, în 16 Mai v. a. c. și-a serbat cununia în biserică din Marga Dl *Pavel Grecu*, valorosul director al școlii agronomice din Logoj, cu Dșoara *Silvia Olariu*, fiica Dlui Iosif Olariu, director școlar din Marga. Trimitem tinerilor căsătoriți iubitoarele noastre doriri de bine!

Salariile corpului didactic. Subcomisiunea bugetară pentru ministerul instrucțiunii publice s'a întrunit de curând la Senăt. Luându-se în discuțiune chestiunea salariilor profesorilor, institutorilor și învățătorilor s'au fixat următoarele sume: Profesorii universitari 3000 lei lunar, agregați 2600, conferențieri 2200, profesori secundari 1900, maeștri 1350, institutori 1350, învățători înaintați pe loc 1100, învățători cu titlu definitiv 900, învățători cu titlu provizoriu 700, învățători

ajutori 500. Comisiunea va lua contact cu dl ministru Titulescu, spre a se putea găsi mijloacele de plată acestor salarii.

Conferințele învățătorilor din județul Caraș-Severin, s'au deschis Vineri în ziua praznicului Constantin și Elena în cadrul unor frumoase serbări culturale. Raport special în nrul nostru viitor.

Deces. Duminecă dimineața, 29 Mai st. n. a. c. preoteasa Rachila, soția părintelui Pavel Magdescu din Jupalnic, repede, ușor și fără dureri a adormit în Domnul lăsând în cea mai mare durere neconsolatul său soț Pavel Magdescu.

Așezarea osemintelor s'a făcut Marți la 31 Mai în cimiterul din loc, după ce a premers Liturgia și serviciul de înmormântare în s. biserică de acolo, asistat de întregă comună și un public foarte numeros din loc și jur.

Serviciul religios a fost săvârșit de preoții G. Pitulescu, V. Popoviciu, C. Dure, D. Popoviciu, M. Costescu și T. Nicolici, cu care ocaziune preotul G. Pitulescu a ținut o predică foarte frumoasă și instructivă în biserică. Răspunsurile s'au executat de corul din loc.

Cu petrecerea la locul de odihnă comandantul reg. din Orșova Dl Colonel fiind de față cu încă alți ofițeri, a ținut să onoreze pe răposata și familia întristată cu muzica regimentului care pe întreg drumul a executat cântece de duiosie și jale. Onoare acestui brav colonel și bun creștin!

Unificarea salariilor învățătorilor confesionali. Ziarul „Izbânda” aduce știrea, că ministrul Instrucțiunii publice a intervenit zilele acestea pelângă președinția consiliului de miniștri, pentru a-i acorda deschiderea unui credit de 11,050.000 Lei, pentru completarea salariilor învățătorilor confesionali și comunali români din Ardeal cu începere dela 1 Octombrie 1920 și echivalarea în salar cu cei din Regat cu începere dela 1 Aprilie 1921. La sfârșit se face dreptate și în cauza aceasta.

Liga Culturală, Secția Târgu-Jiu, aduce la cunoștință că congresul anual al Ligei Culturale va avea loc anul acesta în Târgu-Jiu în zilele de 9, 10 și 11 Iunie stil nou. Tot în aceste zile se va sărbători Centenarul morții marelui erou, Domnul Tudor din Vladimiri Gorjului și se va aranja și o expoziție de artă națională.

Prin aceasta sunt invitați să participe la aceste serbări toate reuniunile, societățile culturale, despărțămintele și agenturile noastre. Pentru a putea lua măsuri de încartuire delegații să comunice din bună vreme secției Târgu-Jiu (președinte Dr. Hasnaș, secretar V. Danielescu) numărul persoanelor cari vor participa.

Ar fi de dorit ca cel puțin delegațiile, dacă nu toate persoanele, să fie în costumul național caracteristic ținutului de unde vin.

Invitarea aceasta, bine înțeles, nu înseamnă că marele nostru erou, Domnul Tudor, nu trebuie sărbătorit și acasă. Una trebuie făcută, dar nici cealaltă nu trebuie lăsată.

Mulțamită publică. Cu ocaziunea reprezentațiunii împreună cu dans și aranjată de corul bisericesc din Maciova în a doua zi de s. Paști a. c. au binevoit a contribui cu suprasolviri: Dnii Dr. Cornel Cornean 50 lei, Dr. Virgil Budințian 50 lei, Simeon Boariu 500 lei, N. Murgoi 139 lei 50 bani, Romul Jurchescu 5 lei, Eftimie Lăpăduș 15 lei, Ioan Ștefanigă 44 lei 50 bani, Ioan Roșca 12 lei 50 bani, Vasilie Caba 20 lei, Dr. Zoltan Litsek 10 lei, George Bălțean 5 volume „Poezii G. B.“, Dna Maria Cornean 3 lei 50 bani, N. Urechiatu 9 lei, subloc. Alecsandru Magda 9 lei, Vizantie Babeu 7 lei 50 bani, Romul Roșu 4 lei 50 bani, Cătălina Doberto 4 lei 50 bani, Stefan Galfi 4 lei, Plut. jand. Iosif Bumb 4 lei 50 bani, Deme Ladislau 4 lei 50 bani, Gh. Chișaliță 4 lei, Vichentie Stan 5 lei, N. N. 5 lei 10 bani, Ioan Drinovan 50 bani, Ghiță Stan 50 bani, Mihai Stan 50 bani. Tuturor marinimoșilor suprasolvitori le exprimăm și pe calea aceasta mulțumirile noastre profunde. — Din suma de 2375 lei 60 bani ce a intrat s'au acoperit spesele, cari au fost 965 lei 55 bani; s'a trimis la fond. „Gh. Lazar“ Cluj 327 lei, la fond orfanilor 100 lei, la fond săracilor 2 lei, la fond. bibliotecii școlare din loc 81 lei. Restul de 900 lei 05 bani a trecut la fond. corului, pentru procurarea recvizitelor necesare. Maciova, la 2 Iunie, 1921. Ioan Borlovan, preot președ. corului. Cornel Roșca, învățător.

Cronica culturală și literară.

Serbarea liceului „Traian Doda“ din 1. Iunie. Cu o deosebită solemnitate și-a serbat liceul în 1. Iunie pe patronul său, neuitatul general Traian Doda.

La orele 10 a. m. s'a oficiat parastasul la biserica Sf. Ion de 5 preoți: protopresbiterii G. Petrescu, S. Șandru și presbiterii F. Popp, T. Șandru și D. Soceneanțu. S'a remarcat prezența Î. P. C. S. vicariului episcopesc Filaret Musta, care a asistat de la început până la sfârșit. De față au fost elevii liceului, Institutului teologic cu corpurile profesionale, funcționarii Consistorului, Comunitatea de avere. La mormântul împodobit cu o frumoasă cunună de elevii liceului a vorbit prof. F. Pop care a relevat în puține dar mișcătoare cuvinte memoria și prinosul de recunoștință al posterității, cere nu-l va uita nicidecum pe marele luptător național al Bănățenilor. La orele 11^{1/2} toată lumea românească din Caransebeș, delegații autorităților locale au umplut sala de gimnastică a liceului până la ultimul loc. Festivalul liceului s'a făcut într'o atmosferă de tot solemnă. Chipul generalului Traian Doda, frumoasa operă a pictorului și prof. Cornel Otonoga era decorat în abundență cu verdeață. La ridicarea cortinei i-a captivat pe toți tabloul pitoresc: elevii liceului în port național se prezintă aranjați în tablou vivanț ca nepoți ai marelui general în jurul chipului său, când iată că un stejar din stejarii plantați de Traian Doda — elevul Matei cl. VI se îndreaptă către chipul lui Traian Doda și-i recitează gingașele versuri „Lui Traian Doda“ scrise de poetul L. Costin (I. Gh. Costinescu, profesor la lic. Traian Doda și membru al Soc. Reg. de Geografie din București). Urmează apoi cuvântul festiv al Dlui director Sabin Evuțian, destoinicul și iubitul părinte al celor 345 de elevi ai liceului, care

dupăce în cuvinte mișcătoare arată importanța zilei istorice de 1 Iunie pentru liceu, când i-s'a pus pe creștet emblema țerii și scumpul nostru tricolor și s'a botezat cu numele marelui Român și general Traian Doda, remarcă pe scurt viața patronului și momentele, când vestitul Traian Doda a pus prima piatră fundamentală pentru acest demn și somptuos templu al culturii. S'au recitat mai departe poezia regretatului C. S. Munteanu „Rugăciune“ și „Patria“ de N. Crainic de către elevul M. Feneșan și eleva Emilia Părvu din cl. V modernă, cari au adus la expresie într'o dicție clară și cu un temperament viguros sentimentele solemne ale zilei de 1 Iunie.

Tinem să accentuăm, că corul liceului dispune într'adevăr de puteri muzicale, cari numai cinste îi fac liceului „Traian Doda“. S'au cântat cântece foarte drăgălașe ca „Dor de sat“, „O Mai frumos“ și altele. Corul liceului a excelat ca în totdeauna și osteneala și meritele profesorului de muzică Petre Bancea le subliniem și de astădată cu mulțumire. Școlirea vocilor, precizie în execuție și disciplină sunt factorii, cari dau vigoare unui cor și-l face atât de gustat și plăcut. În absența Dlui prof. P. Bancea corul a fost condus cu abilitate de F. Barbu din cl. VII lic., cunoscut publicului caransebeșan ca un elev talentat în ale muzicii și care promite mult și merită să fie încurajat. *lc.*

Eminentă „*Revistă Teologică*“ din Sibiu ctitoria Î. P. S. nostru mitropolit *Nicolae*, atât de folositoare pentru trebuințele vieții noastre religioase și bisericești, după o întrerupere de patru ani din cauza războiului, reappare, intrând în al doilea deceniu de existență. Apariția „*Revistei Teologice*“ este un eveniment cultural de primul rang, și făclia ce se aprinde la Sibiu pentru ortodoxia noastră națională și „adâncirea întregii noastre culturi prin religie“, ne încălzește inimile de bucurie. Noi întrezărim viitoarele-i roade pentru regenerarea vieții românești și este o supremă datorie pentru *noastră* noastră preoțime și intelectualii noștri mireni de a-i da tot concursul moral și material. Ea n'are voie să lipsească de pe masa nici unui cărturar ce se respectă și simte trebuința adâncirii tuturor problemelor noastre culturale, dintre cari problema religioasă trebuie să fie cea dintâi. Abonamentul 50 Lei pe an. Redacția și administrația: Sibiu, Str. Măcelarilor 33.

Românul, valorosul nostru confrate dela Arad, care timp de un deceniu a fost străjerul credincios și neadormit al aspirațiilor noastre naționale, al obiectivității și al bunelor moravuri în ziaristica noastră românească, cu ziua de 30 Mai st. n. a. c. își suspendează apariția, pentru un timp ce nu poate fi hotărit de mai înainte. Lumea noastră de aici cu greu se va obicinui cu lipsa „*Românului*“, totdeauna foarte bine scris și redactat, și grabnica lui reapariție este o dorință vie a noastră a tuturor.

N'avem destule cuvinte de bună aprețiere pentru opera populară: *Tudor Vladimirescu*, datorită Dlui Ioan Georgescu, scriitor harnic și muncitor secretar al „Asociațiunii“ din Sibiu, apărută în Biblioteca populară a „Asociațiunii“. La sfârșitul studiului așa de bine scris se adaug două poezii ale lui G. Coșbuc și St. O. Iosif, închinată lui Tudor și câteva cântece despre Domnul Tudor. Cartea merită să intre în rândul cărților noastre premiate. *vl.*

La Librăria Diecezană din Caransebeș

se află manuale de școală de *Iuliu Vuia*, aprobate de Ministerul instrucției publice de sub Nr. 58.227/1920.

Pentru școlile primare:

- Abecedar ilustrat ediție veche Lei — 75 bani.
 Abecedar ilustrat ediție nouă Lei 4.50 bani.
 Garte de Cetire clasa II-a ediț. nouă Lei 6.— bani.
 Carte de Cetire clasa III-a ediț. veche Lei — 40 bani.
 Carte de Cetire clasa III-a ediț. nouă Lei 8.— bani.
 Carte de Cetire clasa IV-a ediț. veche Lei 1.25 bani.
 Carte de cetire clasa IV-a ediț. nouă Lei 12.— bani.
 Carte de cetire clasa V, VI-a ediț. veche Lei 1.25 bani.
 Aritmetică clasa II, III, IV ediț. veche Lei — 70 bani.
 Aritmetică și Geomet. cl. V, VI ediț. veche Lei — 35 bani.
 Geografie clasa III ediție veche Lei 2.50 bani.
 Fizică și Chimie ediț. nouă, Lei 5.— bani.

Expediția se face pe poștă în pachete de 5 kgr.

Prețul cărților comandate precum și francarea de Lei 7.65 bani rugăm a-l trimite cu poșta.

La »Tipografia și Librăria Diecezană« din Caransebeș

se primesc

4 elevi

cu pregătire de două clase liceale sau civile și anume: 1 elev la Librărie și 3 elevi la Tipografie.

LA LIBRĂRIA DIECEZANĂ

din Caransebeș

se vinde hârtie (maculatură)

Kgr. Lei 8.—

ANUNȚ.

Cu onoare aduc la cunoștința onor. public din Caransebeș și din împrejurimi că dela 11 Mai a. c. am deschis oficial o

Nouă Farmacie

în orașul **CARANSEBEȘ** Strada Episcop Popasu
în localul otelului la „Pomul Verde“
(peste drum de cancelaria Sft. Episcopii).

În dorința de a da orașului nostru o farmacie cât mai modern instalată și cât mai complet aprovizionată, subsemnatul nu am cruțat nici o cheltueală și oboseală.

Rog pe onor. public din Caransebeș și împrejurimi ca pentru orice lipsuri ce țin de această branșă să viziteze farmacia mea fiind sigur că în totdeauna va fi cinstit servit și cu prețurile legale.

MIHAIL PATRAȘCANU

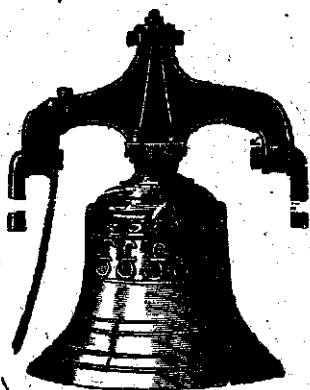
3—3 Farmacia „La CRUCEA ROȘIE“.

FIUL LUI ANTONIU NOVOTNY,

turnătorie de clopote

și fabrică de scaune de fer pentru clopote

TIMIȘOARA-FABRIC.

10—52

Calculări de preț să trimiț grătnit.